

Oma, hoeveel bomen maken een bos?

Dr. Margreet Luinge, neurolinguïst, docent Toegepaste Psychologie en lector Kind, Taal & Ontwikkeling & docent Toegepaste Psychologie

Het zal ergens in het najaar geweest zijn. Het moment waarop de bladeren van de bomen geel, oranje en rood oplichten, om zo nog eenmaal de aandacht te vragen voordat ze rond gaan zweven. Het zal rond die tijd geweest zijn dat Hans, mijn broertje van toen 6 jaar, oma vroeg:

“Oma, hoeveel bomen maken een bos?”

Rond het zesde jaar is de basis van de taalontwikkeling gelegd, en kan taal worden ingezet om zulke filosofische vragen te stellen. Jonge kinderen zijn zeer efficiënte taalleerders. In de eerste paar jaren van het leven kunnen kinderen bijvoorbeeld honderden woorden en begrippen leren en zijn zij in staat vervoegingen en grammatica van de moedertaal snel te leren. En dat terwijl het leren van taal erg complex is. Zo moeten kinderen bijvoorbeeld kunnen bedenken *wat* ze willen zeggen, *tegen wie* ze iets willen zeggen en *hoe* ze dat kunnen zeggen.

Mijn opa en oma woonden in Drenthe, een bosrijke provincie. Mijn broertje kende het concept behorend bij het woord *boom*. Maar kunnen een paar bomen, zeg tien, al een bos vormen? Hans probeerde met zijn vraag de betekenis van *bos* te achterhalen. Hij kon al mooie vraagzinnen maken en had daardoor het gereedschap voorhanden om met taal zijn denken verder te brengen. Met zijn vraag moest Hans zich ook even in oma verplaatsen. De vraag is duidelijk aan haar gericht. Mogelijk heeft Hans ook ingeschat dat oma wel wist wat bomen waren en misschien ook wist wat een bos was (ze woonde tenslotte in Drenthe). Ik weet jammer genoeg niet welk antwoord mijn oma heeft gegeven. Ik denk overigens dat deze vraag uiteindelijk niet eenduidig te beantwoorden is.

De taal- en begripsontwikkeling van een kind is complex en afhankelijk van zowel het kind als van de interactie met de ouders, opa's en oma's, leerkrachten, vriendjes en vriendinnetjes. Door interactie met de omgeving wordt taal geleerd en het denken gestimuleerd. Interactie, taal en denken hangen samen en zijn afhankelijk van elkaar. Deze domeinen zijn te beschrijven door mijlpalen in de ontwikkeling van kinderen (bijvoorbeeld mijlpalen als wederkerig glimlachen, een eerste woordje).

Binnen het lectoraat *Kind, Taal & Ontwikkeling* willen we inzicht krijgen in hoe transities tussen mijlpalen verlopen, dus hoe de ene mijlpaal overgaat in de andere, en hoe deze transities in de interactie, de taal en het denken met elkaar samenhangen. De ontwikkeling van kinderen kan positief beïnvloed worden door het geven van goede opvoeding, opvang, onderwijs en zorg. Wanneer we inzicht krijgen in de samenhang tussen interactie, taal en denken, kunnen we de basisvoorzieningen en zorg voor kinderen optimaliseren.

Dat taal- en denkontwikkeling samenhangen blijkt ook uit het volgende. In de klas van mijn dochter was hoofdluis geconstateerd. *“Ja, zegt mijn dochter tegen haar zusje, “dat is de baas van de luizen.”*